

Kaip rašo mobilis24.lt, transporto priemonių duomenų kompanija „carVertical“ atliko [tyrimą](#), kuris parodė, kokios naudotų automobilių rinkos yra mažiausiai skaidrios. Lietuva, kaip ir kitos Rytų Europos šalys, rikiuojasi sąrašo apačioje – transporto priemonės pirkimą čia lydi įvairios rizikos.

Lietuva skaidrumo indekse rikiuojasi 22-oje vietoje

Iš 25-ių „Rinkos skaidrumo indekse“ reitinguotų šalių, Lietuva užima 22-ąją vietą. 8,3 proc. visų „carVertical“ Lietuvoje tikrintų automobilių turėjo suklastotą ridą – vidutiniškai tokie automobiliai šalyje atjaunėja 96 204 km. Jei tikroji transporto priemonės rida 200 000 kilometrų, pakoregavus odometro rodmenis tokio automobilio rida šiemet vidutiniškai sumažėjo iki 104 000 kilometrų. Žvelgiant į ankstesnius metus, automobilių dalis su suklastota rida sumenko, tačiau automobilių istorijos patikrų platforma dabar geba dar tiksliau identifikuoti sukčiavimo atvejus ir atskirti juos nuo duomenų skaitmeninimo proceso metu pasitaikiusių neatitikimų ar įvesties klaidų. Reikšminga ir automobilių žalų statistika – 57,6 proc. transporto priemonių per savo gyvavimo laikotarpį yra patyrusios didesnių ar mažesnių apgadinimų. Vidutinis žalos dydis Lietuvoje siekia 4 838 eurus. Mažiau skaidrios naudotų transporto priemonių rinkos paprastai išsiskiria dideliu importuojamų automobilių kiekiu. Ne išimtis ir Lietuva – net 75,7 proc. visų „carVertical“ tikrintų automobilių turėjo istorinių įrašų iš kitų šalių. Kaimyninėje Latvijoje situacija dar blogesnė. 12,9 proc. automobilių čia turėjo suklastotą ridą, o 58,4 proc. buvo apgadinti. Importo statistika panaši į Lietuvos: iš visų latvių šiemet dominusių automobilių, net 73 proc. transporto priemonių atkeliavo iš kitų šalių.

Skaidriausios - Vakarų Europos ir Skandinavijos šalys

Pati skaidriausia naudotų automobilių rinka tyrime – Jungtinė Karalystė. Kadangi britams automobiliai su vairu kairėje pusėje neaktualūs, iš užsienio į vidaus rinką patenka vos 2,2 proc. automobilių, kas tiesiogiai koreliuoja su mažesniu sukčiavimo atvejų skaičiumi. Jungtinėje Karalystėje 2,7 proc. automobilių turėjo suklastotą ridą, Vokietijoje – 3,4 proc., Šveicarijoje – 2,4 proc., Danijoje – 4,1 proc., o Prancūzijoje – 3,3 proc. „Vakarų Europos ir Skandinavijos rinkos gerokai skaidresnės nei Rytų Europos. Taip yra dėl griežtesnių įstatymų, mažesnio importuojamų automobilių kiekio ir aukštesnio pragyvenimo lygio. Kadangi vairuotojai rečiau dairosi į pigius automobilius, šiose šalyse sukčiavimo atvejų pasitaiko mažiau“, – sako automobilių rinkos ekspertas ir „carVertical“ komunikacijos vadovas Matas Buzelis. „Rinkos skaidrumo indekse“ Centrinės Europos šalys, Vengrija, Slovakija ir Čekija, rikiuojasi per vidurį: ridos klastojimo atvejų čia pasitaiko dažniau nei Vakarų Europoje. Į šias šalis taip pat importuojama gerokai daugiau automobilių.

Daugiausiai sukčiavimo atvejų fiksuojama Rytų Europoje

Tyrimo metu nustatyta, kad pačios neskaidriausios naudotų automobilių rinkos šiuo metu yra Ukrainoje, Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Lenkijoje ir Rumunijoje. „Didelis importuojamų automobilių srautas šiose šalyse sukuria neskaidrią prekybos automobiliais aplinką. Naudotai transporto priemonei atvykstant iš kitos šalies, jos ridos rodmenys dažnai koreguojami. Nemažai daužtų automobilių suremontuojami nekokybiškai. Įstatymai naudotų automobilių pirkėjams irgi nėra palankūs – daugelis šalių deda per mažai pastangų apsaugoti viešąjį interesą“, – sako M. Buzelis. Tarp visų šalių žemiausiai liko Ukraina, kurioje 8,5 proc. automobilių turėjo suklastotą ridą, o 49,7 proc. buvo apgadinti. Šalis taip pat pasižymi aukštu importu – iš užsienio įvežama net 82,4 proc. automobilių. Tačiau, anot M. Buzelio, šiuo metu Ukraina kovoja su daug didesnėmis problemomis. Rumunijoje ir Lenkijoje importuojamų automobilių dalis taip pat labai didelė: atitinkamai 66 proc. ir 59,8 proc. Lenkijoje 4,9 proc. automobilių turėjo suklastotą ridą, o 65,8 proc. turėjo istorinių įrašų apie anksčiau patirtą žalą Rumunijoje tokių automobilių atitinkamai 7,8 proc. ir 59,1 proc.

Kaip apskaičiuojamas Rinkos skaidrumo indeksas?

„carVertical“ tyrime išanalizuotos įmonės vartotojų įsigytos transporto priemonių istorijos ataskaitos nuo 2022 m. spalio iki 2023 m. rugsėjo. Rinkos skaidrumo indeksas apskaičiuotas pagal 6 kintamuosius:

- Dalį automobilių su suklastota rida
- Suklastotų ridų vidurkį kilometrais
- Dalį automobilių su patirta žala
- Vidutinę žalos sumą
- Importuotų naudotų automobilių procentinę dalį
- Vidutinį platformoje patikrintų automobilių amžių

Rinkos skaidrumui šie kriterijai nėra vienodai svarbūs, jiems priskirtas skirtingas svoris. Pavyzdžiui, tai, kiek kilometrų vidutiniškai suklastota rida yra svarbiau nei vidutinis patikrintų automobilių amžius tam tikroje šalyje.

Pasak M. Buzelio, milijonai apdorotų istorijos ataskaitų leidžia įmonei išvelgti naudotų

automobilių rinkos tendencijas ir pateikti savo išvalgas bei prognozes.

Dar tikslesni duomenys

Automobilių istorijos patikras teikianti platforma sparčiai tobulėja ir pristato galimybę klasifikuoti ridos neatitikimus istorijos ataskaitose. Jose kartais pasitaiko duomenų įvedimo klaidų: mylios ne visada teisingai konvertuojamos į kilometrus, o įvairios su automobilių duomenimis dirbančios institucijos ne visada teisingai įveda duomenis. „carVertical“ šiemet įdiegė sistemą, leidžiančią atskirti odometro klastojimo atvejus nuo duomenų skaitmeninimo proceso metu pasitaikančių klaidų. Dirbtinis intelektas padeda atskirti įvairius duomenų neatitikimus ir pasiūlyti vartotojams dar tikslesnius naudotų automobilių rinkos duomenis. Dėl to gali atrodyti, kad ridos klastojimo atvejų sumažėjo.

Su pilnu tyrimu galite susipažinti čia: <https://www.carvertical.com/lt/transparency-index>.

